

2007-10-25

Dnr: 5114-15627-2007

Länsstyrelsen
Örebro län

Sandra Thunander
Direkt: 019-193829
sandra.thunander@tlst.se
Fax:

Skötselplan för naturreservatet Stenbäcken

Skötselplanen upprättad 2007 Sandra Thunander. Fastställd av Länsstyrelsen genom beslut av enhetschef Magnus Eklund 2007-10-25.

Foto: Sandra Thunander 2007

1. Syfte

Syftet med reservatet är att i väsentligen oförändrat skick bevara markerna till en tidigare skogs- och jordbruksgård som används som friluftsgård och naturskola. Odlingslandskapens biologiska värden skall därvid tas tillvara och i viss mån återskapas samtidigt som förutsättningarna för friluftslivet förbättras.

2. Områdesbeskrivning

2.1 Administrativa data

Objektnamn	Naturreseptet Stenbäcken
RegDos-id	2000230
Skyddsform	Naturreseptat
Beslutsdatum	1993-05-14
Län	Örebro
Markägare	Regionförbundet Örebro
Kommun	Lekeberg
Läge	ca 1 km nv. om Ribbohyttan i södra Kilsbergen vid Lillsjön
Förvaltare	Regionförbundet Örebro
Areal	48 varav 6 ha vatten, 42 ha (inkl vatten) enl digital mätning
Ekonomiskt kartblad	104 37
Prioriterade bevarandevärden	Friluftsliv, gammalt odlingslandskap
Markslag	Skogsmark, betesmark
Naturgeografisk region	Skogslandskapet norr om Norrlandsgränsen
Naturtyper	Barrskog, lövskog, betesmark

2.2 Naturförhållanden

Naturreseptat Stenbäcken ligger uppe på krönet av Kilsbergsförkastningen. Reservatet består av ett varierat landskap med rester av ett äldre odlingslandskap, barr- och lövskog, hållmarker och sand- och stenstränder.

I reservatets västra del ligger sjön Lillsjön. Lillsjön är näringsfattig och har vatten av god kvalitet. På flera ställen finns långgrunda sandstränder och mjukt avslipade granithällar, vilket är ovanligt i Kilsbergen. Från sjön rinner Lillsjöbäcken i sydlig riktning. Lillsjöbäcken är helt opåverkad av dikningar och andra ingrepp utom vid utloppsdammen. Inom reservatet har bäcken en fallhöjd på 15 meter med flera små forsar och lugnvatten. Bävaren har etablerat sig med hydda och dammar. Strömstare förekommer ofta under vintern och har häckat vid några tillfällen.

Gården Stenbäcken ligger i reservatets östra del på sydslutningen av en mindre berg- och moränhöjd. Jordmånen i området är betydligt rikare än i Kilsbergen i stort. Gården omges av betesmark. Runt gården och betesmarken löper sten- och trögärdesgårdar. Norr om gården växer rikligt med hassel med inslag av rönn, lönn, lind, hägg, björk och try. Där finns ett visst barrinslag av gran, tall och en. I markskiktet växer blåsippa, humleblomster, örnbräken, smultron, harsyra och liljekonvalj. I övrigt består den östra delen av varierad lövskog och blandskog med björk, asp, tall, gran. I väster utgörs reservatet av barrskog varierat av tall- och grandominans med inslag av löv som björk och asp samt uppstickande tallhedar.

2.3 Historisk och nuvarande markanvändning

Lillsjön har tidigare varit reglerad och vattnet användes till att driva hytt- och kvarnverksamhet längre ned i bäcken. Regleringsdammen finns kvar men sjön regleras inte längre aktivt. Gården Stenbäcken är en gammal bondgård i Ribboda bergslag med anor från mitten av 1600-talet, då den hörde till Ribboda hyttelag. Marken runt gården är gammal slätter och betesmark. Den naturliga fodermarken runt gården omfattar 1,9 ha träd och buskbärande hagmark och är idag till stor del igenväxt men betas av får. Strax väster om gården finns ett par f.d. åkertegar med ängsvegetation som idag hålls öppna genom slätter.

2.4 Bevarandevärden

Biologiska

Inom reservatet har rödlistade arter påträffats; Skogsklocka *Campanula cervicaria* (missgynnad) observerades sist 2004 öster om gården. Liten blekspik *Sclerophora peronella* (missgynnad) observerades 1998 på lönn söder om gården. Mitt i reservatet växer blandskog med stort lövinslag där jungfru maria nycklar observerats i ett kärr. Lillsjöbäcken är känd för sin naturliga öringsstam.

Bevarandevärden för friluftslivet

Stenbäckens friluftsgård och naturskola utgör centrum för det naturliga friluftslivet i södra Kilsbergen. Områdets stigar, vindskydd och lägerplatser utnyttjas av ett stort antal barn- och ungdomsgrupper. Lillsjöns långgrunda sandstrand hör till Kilsbergens mest populära badplatser. Bergslagsleden etapp Leken-Sixtorp går förbi och delvis igenom naturreservatet. Området ger rika upplevelsevärden i form av ett varierat skogslandskap med rester från ett gammalt odlingslandskap.

2.5 Allmän målsättning

Målet med skötseln är att underlätta möjligheten för allmänheten att bedriva friluftsliv inom området.

Målet är också att förstärka de kulturlandskaps kvalitéer som finns kvar inom området.

2.5 Källor

Björkman, L. 1987. *Översiktlig sjöinventering i Örebro län*. Länsstyrelsen i Örebro län.

Furuholm, L., Netteblatt, M., Karlsson, B. *Inventering av ängs- och hagmarker i Örebro län, norra delen*. Länsstyrelsen i Örebro län.

Länsstyrelsen i Örebro län, 1993. *Skötselplan för naturreservatet Stenbäcken*.

Naturvårdsverket, 2003. *Bildande och förvaltning av naturreservat*. Handbok.

Nordström, K-O. 2008. Muntligen. Regionförbundet Örebro.

3. Skötselområden med mål och åtgärder

Reservatet är indelat i 5 skötselområden, med utgångspunkt från den skötsel som ska genomföras:

1. Blandskogen
2. Lövskogen
3. Betesmarken
4. Slätterängen
5. Friluftsliv

3.1 Skötselområde 1: Blandskogen

Beskrivning

Blandskogen utgörs av flera delområden; området runt Lillsjön, området precis väster om gården, ett litet område i öst jäms med gården samt i söder. Området domineras av blåbärsgrenskog med inslag av tall, björk, asp, rönn och oxel. Marken är delvis grovblockig och det förekommer rikligt med hållmarkspartier där tall dominerar. Slutningen ner mot sjön utgörs främst av tall.

Mål

En barrskog med visst lövinslag som får utvecklas fritt.

Det är gynnsamt tillstånd när följande bevarandemål är uppnådda:

- Då mängden död ved är minst 20 m³/ha.

Skötselåtgärder

– Området ska utvecklas fritt och inga åtgärder finns planerade.

3.2 Skötselområde 2: Lövskogen

Beskrivning

Lövskogen består av området i norr och nordväst om gården samt strax väster om gården bortanför barrskogen som gränsar till gården. Norr och nordväst om gården dominerar hassel men det växer även hägg, try, lind, lönn, björk och ett visst inslag av tall, en och gran. Området strax väster om gården utgörs av lövskog där björk och asp dominerar med visst barrinslag.

Mål

En lövskog där gran inte förekommer. I det hasseldominerade området hålls eventuellt andra lövträd undan för att gynna hassel. Eventuellt kan bete ske i det hasseldominerade området.

Det är gynnsamt tillstånd när följande bevarandemål är uppnådda:

– Då mängden död ved är minst 20 m³/ha.

Skötselåtgärder

– Gallring av gran .

– Gallring av lövsly som konkurrerar med hassel.

3.3 Skötselområde 3: Betesmarken

Beskrivning

Betesmarken består av området söder om gården och breder ut sig på ömse sidor av den väg som löper till gården. Området utgörs av före detta åker- och hagmark. Bitvis förekommer partier med gran. Betesmarken längs i väster består av ett relativt stort inslag av träd. I öster växer rikligt med en varav vissa helt uttorkade. Området längs i sydöst består av ett kärrparti med unggran och björkar. Betesmarken ramas in av sten- och trögärdesgårdar samt djurstängsel. Det finns två vindskydd inom betesmarken. Det ena vindskyddet är beläget väster om uppfarten till gården och här finns även tältningsmöjligheter. Det andra vindskyddet är beläget öster om gården.

2007-10-25

Dnr: 5114-15627-2007

Mål

Ett väl hävdad område med ett glest träd- och buskskikt. Förekomster av träd i ett hävdad tillstånd, typiska för odlingslandskapet, finns. Det finns ingen förekomst av gran i området. Marken betas årligen.

Det är gynnsamt tillstånd när följande bevarandemål är uppnådda:
Arealen betad mark är 7,37 ha.

Skötselåtgärder

- Bete.
- Gallring av trädskiktet – se skötselkarta för område.
- Gallring av torra enar.
- Gallring av gran.
- Tillsyn och eventuell topphuggning av lövträd.

3.4 Skötselområde 4: Slätterängen***Beskrivning***

Slätterängen består av två delområden med ängsvegetation. Det ena området är beläget i lövskogen väster om gården. Området är en f.d. åkerteg. I kanterna växer 40-50 år gamla aspar. Det andra området är beläget i slänten bakom ladugården.

Mål

Slätterängen hålls fortsatt öppen för att gynna floran.

Det är gynnsamt tillstånd följande bevarandemål är uppnådda:
– Arealen slätteräng är 0,24 ha.

Skötselåtgärder

- Årlig slåtter på sensommaren med skärande eller klippande redskap. Efter slåttern tas allt hö bort.

3.5 Skötselområde 5: Friluftsliv***Beskrivning***

I reservatets västra del ligger frilufsgården Stenbäcken. Huset omges av en tomt med härbre, förråd, naturskola och toalett. På tomten finns grillplats och 5 stycken bord med tillhörande bänkar. Tomten ramas in av en gärdesgård. Det finns en p-plats för ca 10 bilar och informationstavla vid friluftsgården samt en p-plats för ca 5 bilar och en informationstavla vid stigen som ansluter till Lillsjöbadet. Vid stigen till badet finns 3 toaletter. Det finns också en toalett vid badplatsen. Inom reservatet finns 7 vindskydd

med tillhörande eldplatser. Det finns även en eldplats strax norr om gården. Det finns två utsiktstorn i reservatet, en i nordväst och en i sydöst. Inom reservatet löper Bergslagsleden etapp Leken-Sixtorp samt ett antal omarkerade stigar. Det finns några spångar som går över Lillsjöbäcken samt en bro vid Lillsjöns början. Mot stranden växer en gles tallskog med inslag av löv som vide, björk och rönn. Det finns en f.d. åkerteg, beläget i lövskogen väster om gården som idag används som används för tälningsändamål. Här finns också ett vindsydd.

Mål

Besökare ska få information om reservatets syfte och naturvärden. De ska kunna bedriva friluftsvksamhet i området.

Det är gynnsamt tillstånd när följande bevarandemål är uppnådda:

- Informationsskylt med beskrivning av reservatet och gällande föreskrifter för allmänheten finns vid p-platserna.
- Det finns p-platser.
- Det finns toaletter.
- Det finns vindsydd.
- Det finns eldplatser.
- Det finns bänkar runt frilufsgården.
- Samtliga ovan angivna anläggningar är i gott skick.
- Gärdesgården runt tomten är i gott skick.
- Spångarna och bron är i gott skick.
- Stranden kantas av en gles tallskog med där sikten fri sjöutsikt från skogen.

Skötselåtgärder

- Informationsskyltarna revideras.
- Eldplatsen norr om gården renoveras.
- Rökning runt gärdsgården och åtgärder vid behov.
- Dikeskanten upp till anläggningen slås.
- Slyrökning längs sjökanten.
- Slätter av tältområdet

4. Övrigt

4.1 Förvaltning och tillsyn

Reservatet förvaltas av stiftelsen för fritidsområdet i Örebro län. Förvaltaren utövar skötselåtgärder över reservatet. Länsstyrelsen utövar tillsyn.

4.2 Jakt och fiske

Fiske får ske, i den del Lillsjön som ingår i reservatet, med enkla fiskeredskap efter överenskommelse med förvaltaren. Jakt får bedrivas inom reservatet enligt separat jaktarrendekontrakt mellan förvaltaren och arrendatorn.

4.3 Reservatsgränsmarkeringar

Reservatets gränsmarkeringar ska underhållas i enlighet med Naturvårdsverkets anvisningar.

5. Uppföljning

5.1 Uppföljning av skötselåtgärder

Länstyrelsen ansvarar för uppföljning av genomförda skötselåtgärder. Uppföljningen görs snarast möjligt efter att skötselåtgärden har genomförts. Den som anlitas för att genomföra åtgärderna ansvarar för dokumentationen av vilka åtgärder som utförs och när de utförs.

5.2 Uppföljning av bevarandemål

Ett program för uppföljning av reservatets bevarandemål ska utarbetas av Länstyrelsen.

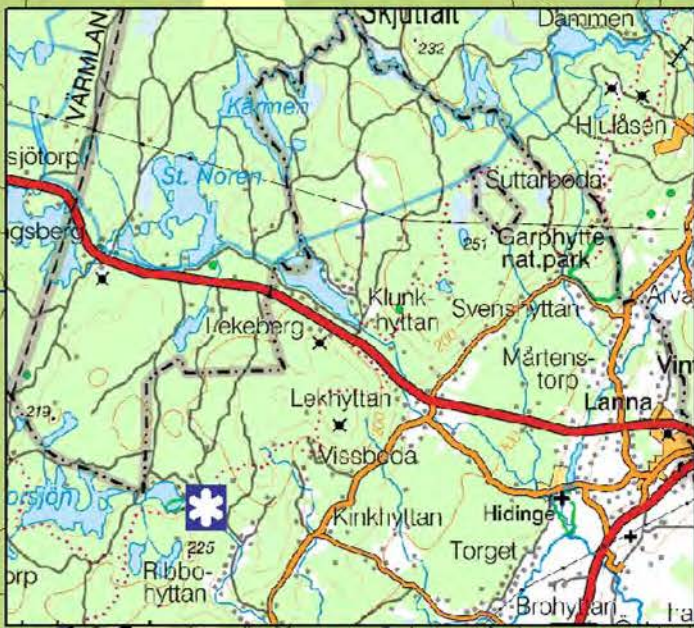
6. Sammanfattning och prioritering av planerade skötselåtgärder

Skötselåtgärder	När	Prioritet	Finansiering
Gallring av gran i betesmarken	Senast 2008 och därefter vart 10:e år	1	Regionförbundet Örebro
Gallring av gran i lövskogen	Senast 2010 och därefter vart 10:e år	1	Regionförbundet Örebro
Uppföljning av skötselåtgärder	Efter åtgärd	1	Reservatsanslag
Gallring av enar	Senast 2008	1	Regionförbundet Örebro
Bete	Årligen	1	Regionförbundet Örebro
Revidering av informationstavlor	Senast 2015	1	Reservatsanslag
Gallring av trädsikt	Senast 2008	1	Regionförbundet Örebro
Slätter av tältområdet	Årligen	1	Regionförbundet Örebro
Slätter av slätterängen	Årligen på sensommaren	1	Regionförbundet Örebro
Uppföljning av bevarandemål	Enligt program som upprättas av Länsstyrelsen	2	Reservatsanslag
Röjning av sly som konkurrerar med hassel	Vart 5:e år	2	Regionförbundet Örebro
Renovering av eldplats	Senast 2008	2	Regionförbundet Örebro
Röjning runt gårdsgården och underhåll vid behov	Årligen	2	Regionförbundet Örebro
Slyröjning längs sjökanten	Senast 2009 och därefter vart 5:e år	2	Regionförbundet Örebro
Tillsyn och eventuellt topphuggning av lövräd Uppföljning av gränsmarkering	Senast 2009 och sedan vart 5:e år	2	Regionförbundet Örebro
Dikeskanten upp till anläggningen	Vid behov	3	Regionförbundet Örebro
Uppföljning av gränsmarkering	Senast 2013 och därefter vart 6:e år	3	Reservatsanslag

Karta till skötselplan för naturreservatet STENBÄCKEN, Lekebergs kommun

Skötselområde 1: Blandskog
Skötselområde 2: Lövskog
Skötselområde 3: Betesmark
Skötselområde 4: Slåtteräng

- Information
- Parkering
- Rastplats med bord
- Torrdass
- Vindskydd
- Reservatsgräns

Bilaga 1.

Föreskrifter enligt beslut 1993-05-14

A. Föreskrifter enligt 8 § naturvårdslagen angående inskränkning i markägares och annan sakägares rätt att förfoga över fastighet inom reservatet.

Utöver föreskrifter och förbud i andra lagar och författningar ska förbud gälla att

1. bedriva täkt eller annan verksamhet som förändrar områdets topografi, yt- eller dräneringsförhållanden
2. anordna upplag annat än tillfälligt för jord och skogsbrukets behov
3. anlägga ny väg
4. anlägga ny mark- eller luftledning
5. uppföra byggnad
6. utföra avverkningar eller röjningar i annan utsträckning än som medges i fastställd skötselplan
7. använda kemiska bekämpningsmedel eller växtnäringsämnen

Föreskrifter nedan under punkt C, gälland allmänheten, gäller även markägare och innehavare av särskild rätt i den mån pågående markanvändning därigenom inte avsevärt försvåras.

B. Föreskrifter enligt 9 § naturvårdslagen angående sakägares skyldighet att tåla visst intrång.

Markägare och innehavare av särskild rätt till marken förpliktas tåla att de åtgärder vidtages inom området som framgår av fastställd skötselplan.

C. Föreskrifter enligt 10 § naturvårdslagen om vad allmänheten har att iakttaga inom reservatet.

1. plocka blommor eller på annat sätt genom plockning eller uppgrävning skada växtligheten
2. medföra ej kopplad hund
3. göra upp eld annat än på anvisad plats
4. tälta eller ställa upp husvagn annat än på anvisad plats
5. föra eller ställa upp motordrivet fordon annat än på särskilt anvisade vägar och platser
6. färdas inom området med motorbåt
7. rida

2007-10-25

Dnr: 5114-15627-2007

8. anbringa tavla, plakat, affisch, skylt, inskrift eller därmed jämförlig anordning
9. på ett störande sätt använda radioapparat, bandspelare eller dylikt

D. Föreskrifter med stöd av 9 § naturvårdsförordningen rörande naturvårdsförvaltningen

1. Länsstyrelsen meddelar föreskrifter om vården av reservatet genom att fastställa skötselplan.
2. Naturvårdsförvaltare är Stiftelsen för fritidsområdet i Örebro län.
3. Naturvårdsförvaltaren ska samråda med Länsstyrelsen i frågor som inte regleras i skötselplanen och inte är av en rutinkaraktär.
4. Utmärkning av reservatet ske i enlighet med naturvårdsverkets anvisningar.

Bilaga 2. Artlista för naturreservatet Stenbäcken

Artlista		
Vetenskapligt namn	Svenskt namn	Källa
Kärlväxter		
<i>Pinus sylvestris</i>	tall	Sandra Thunander 2007
<i>Picea abies</i>	gran	Sandra Thunander 2007
<i>Betula verucosa</i>	vårtbjörk	Sandra Thunander 2007
<i>Populus tremula</i>	asp	Sandra Thunander 2007
<i>Sorbus aucuparia</i>	rönn	Sandra Thunander 2007
<i>Juniperus communis</i>	en	Sandra Thunander 2007
<i>Acer platanoides</i>	lönn	Sandra Thunander 2007
<i>Sorbus intermedia</i>	oxel	Sandra Thunander 2007
<i>Corylus avellana</i>	hassel	Sandra Thunander 2007
<i>Tilia cordata</i>	lind	Sandra Thunander 2007
<i>Prunus padus</i>	hägg	Sandra Thunander 2007
<i>Lonicera xylosteum</i>	try	Sandra Thunander 2007
<i>Geum rivale</i>	humleblomster	Sandra Thunander 2007
<i>Pteridium aquilinum</i>	örnbräken	Sandra Thunander 2007
<i>Vaccinium myrtillus</i>	blåbär	Sandra Thunander 2007
<i>Hepatica nobilis</i>	blåsippa	Sandra Thunander 2007
<i>Oxalis acetosella</i>	harsyra	Sandra Thunander 2007
<i>Convallaria majalis</i>	liljekonvaljer	Sandra Thunander 2007
<i>Fragaria vesca</i>	smultron	Sandra Thunander 2007
<i>Campanula cervicaria</i>	skogsklocka	H. Olsson 2004
	jungfru maria nycklar	Skötselplan 1993
Lavar		
<i>Sclerophora peronella</i>	liten blekspik	T. Berglund 1998
Fåglar		
<i>Cinclus cinclus</i>	strömstare	Skötselplan 1993
Fiskar		
<i>Salmo trutta</i>	öring	Sköteselplan 1993

2007-10-25

Dnr: 5114-15627-2007

Däggdjur		
<i>Castor fiber</i>	bäver	Skötselplan 1993